
◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrud Undset, Lars Eskeland.
ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

INNHold: Du er prest — (billed). — Alterets Sakrament og Presten. — Praeonium Paschale (mgr. dr. K. Kjelstrup). — Embede og anstøt (Sigrud Undset). — Biskopens budskap. — Victimae Paschali (ved —Id). — Skirtorsdagsminne (Lars Eskeland). — Til alle gode „søstre“ (Marcus Gjessing). — Går ut til alle folk. — Veikrusifiks i Luxemburg (billed). — Hvad er verdensanskuelse? — I kikkerten. — Bokanmeldelser. — Herhjemme. — St. Olavs Forbunds landsmøte — Omslags-tegningen av Otto Torgersen (Fabritius).

Du er prest i ebighet —

Alterets Sakrament og Presten.

Når katolisismen og navnlig Kirkens liturgi alltid forbindes med tanken på en mystisk realitet, og når den katolske kristne regner med den levende Kristus som en ubestridelig kjensgjerning og kraft, der har sin plass og virkning i katolikkenes personlige liv, så skyldes det troen på Kristi nærvær i Alterssakramentet, Hans virkelige og utvilsomme nærvær, ifølge de fullmakter prestene i kraft av sin vielse er utstyrt med. Våre eldste vidnesbyrd om kristen tankegang og kirkeskikk viser oss tydelig disse to ting: troen på Kristi virkelige nærvær i Alterets Sakrament og troen på at dette nærvær er betinget av prestens forrettelse av det hellige mysterium som kalles messeofferet.

Her er ikke stedet for eksegetiske betraktninger av Kristi ord ved innstiftelsen av Alterets Sakrament eller ved forjettelsen om denne store institusjon, som evangelisten Johannes gjengir. Men det er bemerkelsesverdig at Jesu ord blev optatt bokstavelig av hans samtidige. Nogen fant derfor hans ord om at han skulde bli menneskenes næring for det evige liv usympatiske og hårde. De forlot Mesteren og Kristus søkte ikke ved noen slags symbolsk fortolkning å mildne sin forkynnelses realisme.

Den samme kristne realisme er like tydelig og åpenbar hos de eldste kirkefedre. Fra begynnelsen av det 2. århundre har vi martyrbiskopen *Ignatius's* brever, hvis autensitet er helt på det rene. Og Ignatius lar ingen være i tvil om sin tro på Kristi legems og blods nærvær i den kirkelige takke- og offerhandling som han kaller *Eukaristien*. Han påtaler visse kristne vranglærere som holdt sig borte fra Eukaristien og fellesbønnen, fordi de ikke vilde anerkjenne Kristi legeme i Eukaristien.

Og *Justinus* martyr, som henimot 50 år senere skrev sitt forsvarsskrift for den kristne tro, er ikke mindre tydelig: «Den næring vi kaller Eukaristien nyter vi ikke som almindelig brød og almindelig drikk. Likesom ved Guds Ords kraft Jesus Kristus, Vår Frelser, har påtatt sig kjød og blod for vår frelse, således er denne næring, innviet og helliget som den er ved bønner dannet av Kristi ord, den menneskevordne Jesus's kjød og blod. Således er vår lære.»

Vi finner den samme klare lære, den samme faste overbevisning hos kirkefedrene i de følgende århundrer, og de eldste liturgiske tekster, nemlig fra det 4. århundre, vidner om den samme tro på Kristi virkelige

nærvær i nadverdets offermåltid, Eukaristien. Det fremgår likeledes av det St. Ignatius, St. Justinus og andre kirkefedre skriver om Kristi nærvær i Sakramentet, at dette blev ansett som avhengig av biskopens eller prestens gjentakelse av Herrens ord: «*Dette er mitt legeme — dette er mitt blod.*»

Denne oldkirkens og nutidens katolske overbevisning om biskopenes og prestenes oppgave som forvaltere av Guds rikes hemmeligheter og nådegaver har sitt direkte utgangspunkt i Herrens befaling til apostlene om å gjenta den hellige nadverd: «Gjør dette til min ihukommelse.»

Mange mennesker har vanskelig for å akseptere denne apostoliske lære om prestens stilling og gjerning. Man hører så ofte at dette er å gjøre presten til mellommann mellom Frelseren og menneskene. Men gransker man Kristi ord til apostlene, de ord som særlig er rettet til dem og inneholder direktiver for deres virksomhet, så vil det syne sig at den katolske lære faller helt i tråd med Kristi ord og at den er en naturlig utvikling av Hans egen lære.

På den ene side ser vi hvorledes Kristus har fremhevet at hans ord var rettet til alle tiders mennesker og at hans frelsergjerning var ment å omfatte alle folkeslag inntil verdens ende. På den annen side er det påfallende at *Han selv* kun nådde en yderst begrenset del av menneskeheten. Og Jesus så uten uro eller engstelse på denne motsetning mellom sin virksomhet som såmann og den store høsten som ventet på arbeidere. Apostlene skulde som Hans sendebud dra ut i verden for å begynne på det store høstarbeide. Med sitt utsyn over arbeidets umåtelige omfang og lange varighet lovet Han å være med sine sendebud. Og Han vilde ikke bare være det ved sitt minne i deres sinn eller ved Åndens virke i deres hjerter. Han vilde selv usynlig, men virkelig, bli nærværende i Nadverdsmåltidet. Han skulde gå bort fra denne verden, men ved apostlenes og deres efterfølgeres gjentakelse av Hans nadverdsmåltid vilde Han på en underfull måte ta bolig iblandt menneskene. Han vilde ved hjelp av Nadverdets institusjon være det levende brød som skulde tjene de troende som næring for evigheten. Han var kommet til verden — var blitt kjød — for å frelse menneskene og skjenke dem evig liv, og Han vilde selv for alle tider ved nadverden være det kjød og blod, hvormed vi skulde næres og utvikles med det evige liv som mål.

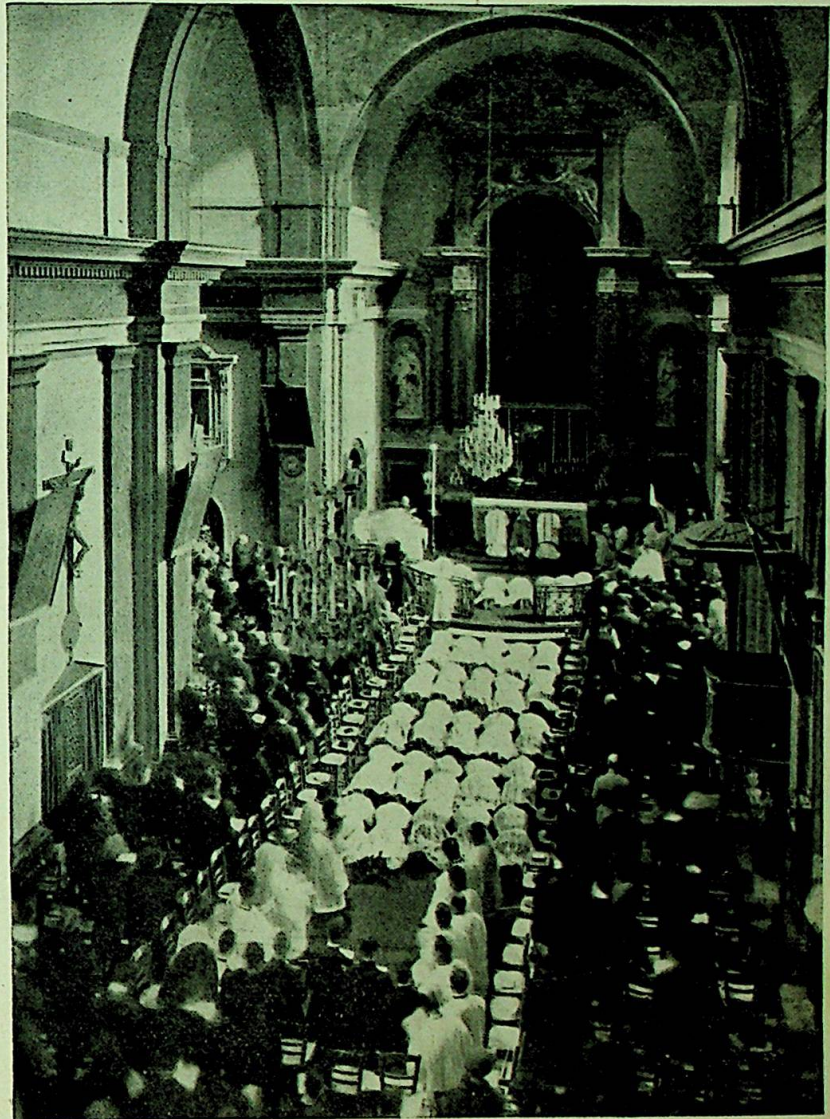
*

Siden Kristus innstiftet Nadverdsmåltidet og overdrog til sine apostler å holde dette Hans måltid, har menneskehender aldri opphørt med å oppløfte det Guds Lam som borttar verdens synder. Således vedblir Frelseren i prestenes hender å frembære sig selv for som offerlam å meddele menneskene fruktene av korsofrets soning, som næring for sjelens evige liv. Da forløsningsverket var fullbragt overlot Kristus til mennesker — apostler og etter dem biskoper og prester — å forvalte inntil tidenes ende den skatt han selv hadde frembragt. Det er derfor i Jesu Kristi navn og på Hans vegne at presten optrer når han feirer Nadverden, forvalter Sakramentene og forkynner Hans ord som aldri vil forgå.

Og fordi presten er blitt overdratt denne store gjerning, derfor har Kristus villet ha ham alene i et kysk liv. Presten skal ikke tilhøre sig selv eller noget annet menneske. Han skal være helt og alene i Mesterens tjeneste. Derved vil han mer fritt kunne ofre sig for de syke, de fattige og de små barn. Han kan bedre være Guds tjener, han kan være mere for menneskene, når hans hjerte ikke er delt. Han kan være mere for alle, hvis han ikke tilhører nogen i særdeleshet. Derfor har Kristus villet at presten skulde være alene. Det er meget enkelt.

Forresten hvad vedkommer prestens isolasjon andre mennesker? De forstår ikke den kjærlighet som ligger til grunn for den prestelige kyskhet. Måtte man i det minste forstå dette: Presten er en mann som er viet til sine medmenneskers vel og som ikke vil, ikke ønsker noget annet. Han er en tjener som helt kan hengi sig til menneskenes tjeneste, fordi han står alene.

Den kjente franske forfatter François Mauriac skriver: «Man sier at det er mangel på prester. Sannelig det er et stort vidunder at det ennå i vårt hedenske århundre finnes prester! Ingen menneskelig fordel: kyskhet, ensomhet, ofte hat og latterliggjørelse og især likegyldighet i en verden hvor det ikke lenger er plass for dem, det er den lodd de har valgt. En hedensk atmosfære omgir dem på alle kanter. Verden vilde le av deres dyd, hvis man trodde på den, men man tror ikke på den. Man våker over dem og tusen stemmer anklager dem som svikter. De andre, det store antall, arbeider i det stille, uten stor gasje, uten at nogen forbauser

Prestevigsel Påskeaften.

sig over det. Siden Skjærtorsdag har der i disse århundrer alltid vært mennesker som har valgt å bli hatet og å gi avkall på menneskelig trøst.»

Dog selvom presten er alene og uten menneskelig trøst, så er han aldri ensom og hans liv er rikt på glede. Han oplever virkeligjørelsen av Kristi ord til apostlene: «Eder har jeg kalt mine venner.» Det bæres for ham at Kristi fred og Kristi kjærlighet overgår all følelse og all forstand, at den i overflod kan fylle et helt menneskeliv. Og foran alteret kan han hver eneste dag ved messens begynnelse istemme ordene: «Jeg trer frem for Guds alter, for Gud som fryder min ungdom.»

Nadverden eller Alterssakramentet er og blir det centrale i prestens og i de troendes personlige religiøse liv. På vår vei gjennom denne heimen er Frelseren i Alter-

sakramentet vår styrke og vår glede og i avskjedsstunden, før vi drar ut på den store ferden, tror og håper vi med vandringsbrødet styrkende og livgivende næring å nå frem til den trygge havn i det himmelske fedreland. Og skulde han da spørre oss slik som han en gang spurte disiplene, om det har manglet oss noget under vår vandring på jorden, da måtte vi svare: Intet, Herre!

Måtte da vårt liv nu preges av takknemlighet mot vår gode hyrde, så vi, drevet av hans kjærlighet, viser høisinn og offervilje i hans tjeneste, mens vi vandrer, styrket av Hans hellige måltid, med Hans lys, på Hans veier mot det land, hvor vi vil få del i det evige livet, Kristi liv i hele dets grenseløse fylde.

Praeconium Paschale.

*Exsultet jam angelica
turba coelorum.*

Med jubel skal lovsangen bruse
hvor Gud i sin herlighet bor
og takk og tilbedelse tone
fra englers og helgeners kor.
Bak Orions luende lenker
og Syvstjernens flammende krans
i Guddommens svimlende dybder
de skuer den Eviges glans.

Mens frelsens basuner forkynner
med sølvklang sitt veldige bud
om ham som brøt dødsrikets porte
med livet og lyset i Gud —
av tåke og mulm stiger jorden,
så fager i vårdagens prakt
og hylder den evige Konge
med takk for hans velde og makt.

Men høit som den tordnende brenning.
i stormenes dønning og drønn
den hellige Kirke med jubel
lovpriser Guds evige Sønn.
Det kimer i malmfulle klokker,
og lovsangens festlige kor
forteller i svulmende rytmer
om hjerter som elsker og tror.

Vær hilset, du solborgens Konge
som løfter ditt banner mot sky
og viser oss veien til livet
i påskedags strålende gry.
La torner og trengsler oss true
og korset kun være vår lodd —
nu sprenge er dødsrikets lenker
og døden har mistet sin brodd.

K. Kjelstrup.

Embedde og anstøt.

Av SIGRID UNDSSET.

Onsdag 7. mars meddelte aviserne, at Stortinget hadde vedtatt en skjerpelse av «Blasfemi-paragraffen». Den lyder nu slik: «Den som offentlig driver spott med eller forhaaner nogen trosbekjendelse, hvis utøvelse her i riket er tilstedt, eller som medvirker hertil, straffes med bøter eller med hefte eller med fengsel» o. s. v.

Etpar dager etter meddelte så de samme aviser, at en lægpredikant var blit dømt for sedelighetsforgaelser mot gutter — nogen av dem smaabarn.

Den nærmeste foranledning til at «Blasfemi-paragraffen» blev skjerpet var vel Arnulf Øverlands famøse foredrag «til forargelse». Jeg maa si, jeg har ikke funnet præstere synderlig forargelse over Øverlands foredrag. Det første det fik mig til at tænke paa var en liten niece, som var blit svært sint paa mig, og saa hadde hun foresatt sig, at nu skulde hun faa mig ordentlig rasende. Da ikke no andet bet paa mig, grep hun til at krænke mig i mine religiøse følelser: «Moster Sigrid, *vet du hvad jeg tør si?* Jeg tør si Gud-Pud!»

Alvorlig talt. Ikke tror jeg, at et eneste voksent menneske med normale aandsevner har gjort sig et billede av Gud, som ligner det mindste paa DET STORE BARNESKRÆMME, som Øverland i sine foredrag slaar løs paa. Men barn — og mennesker, hvis religiøse forestillinger i barndommen er blit bundet til indtrykk av skrækk, tyranni, uretfærdighet, sjælelig lavhet, og som aldrig er kommet bort fra en slik «barne-troens grund» —! Jeg behøver bare at tænke paa den konfirmationsundervisning som jeg blev utsatt for, av «Gamle Arnesen» ved Uranienborg kirke. Tilfældigvis var jeg blitt femten aar før jeg blev konfronteret med et slikt Guds-billede; jeg visste tilfældigvis at der var masser av andre, og at dette var vedkommende sogneprests «personlige» Gudsopfatning — hans Gud virket nærmest som et forstørret fotografi av en smaalig hus-tyrann fra et embedsmandshjem i Homansbyen. Saa denne kristendomsundervisning gjorde mig ikke til rabiat kristendomshater — jeg indskrænket mig til at hate rigtig hjertelig den Arnesenske kristendomsversjon. Men hvis jeg var blit utsatt for den da jeg var liten — i smaabarnsalderen stadig truet, skræmt og kjedet med

en slik Guddom, saa vet ikke jeg om ikke jeg ogsaa vilde ha forestillet mig de kristnes Gud som noget bortimot det Øverlandske skræmsel.

Ingen som har været i en bygd, der sektvæsen og lægmandsforkyndelse blomstrer, har vel sluppet for at faa høre aapenlys sladder og forblommet tiskan om «de vaktet» og lægprædikanternes skumle bedrifter. Sikkert er saan sladder lik al' anden sladder — mest løgn, og sladderhankernes motiver de sedvanlige — taapelighet, og den naivt-raa forestilling om at man er skarpsindig, naar man tror det værste om sin næste, lyst til at tukle, i fantasien ialfald, med de «smudsigfærdigheter» som man paadutter dem. Dertil kommer for denne art av sladder endda ett motiv: mange ganger forsøker jo de saakaldte «hellige» ærlig og redelig at leve et kristenliv saa godt som de evner og tror det bør leves. Hænder det da at de snubler og falder, skal det aldrig mangle paa skadefro bemerkninger fra venner og naboer, som en gang for alle har dispensert sig selv fra alle Kristi generende fordringer til menneskene.

Men av og til indtræffer jo slike uhyggelige historier som denne med lægprædikanten, hvis domfældelse aviserne forleden meddelte.

Nu skal vi be Gud bevare os fra at tvile paa oprigtigheten i en saan mands religiøsitet. Det er ganske enkelt en kjendsgjerning, at baade psykopater og sindssyke kan ha en vaaken og ømfølsom samvittighet. Det som er skadet hos den syke er evnen til at dømme om ret og uret i hans eget konkrete tilfælde. Mellem vanviddet som faar et menneske til at dræpe sine barn for at «offre» dem, eller frelse dem fra synden, og nevrosene som gir sig utslag i tvangstanker, ulitelig og ugrundet samvittighetsnag for indbildte synder — ofte forenet med mangel paa forstaaelse for virkelige synder — ligger en lang række sykelige indstillinger til samvittighetens tale.

Allerede paa den tredje Lateransynode (1179) blev det bestemt, «at der ved alle kathedralkirker skal ansættes en magister, som kan undervise klerikerne og studenterne gratis om alle legemlige og sjælelige anliggender.» Paa den fjerde Lateransynode (1215) blev bestemmelsen utvidet til at gjælde alle kirker som i det hele kunde faa raad til at ansætte en slik lærer. *) Den katolske Kirke har da ogsaa altid arbeidet med dette problem: hvordan forholder det sig i det enkelte konkrete tilfælde, et levende menneskes nød, med syndernes ansvar for de vitterlige synder som han har begaatt? Ikke alle løsninger som moralteologerne paa empirisk vei kom til, har i længden vist sig holdbare. Men det er ikke fritt for at det virker litt som en skjæbnens ironi — nu har hele blokken av protestanter i aldrig saa lang tid gasset forargelse over de fæle katolske moralteologer, som visste om, som mente at vordende sjælesørgere burde vite om, at der forekommer mange abnormiteter og perversjoner mellem ulykkelige mennesker. Men saa gaar det en vakker dag op for viderekomne protestantiske teologer, at ikke alle men-

neskers sjæleliv er saa kjernesundt, saa ikke selv den frommeste og dydigste prestemand kan resikere at støte paa sjæler i svarteste nød — og mange ganger kan det være vanskelig at si, om de ligger under for synd, fordi de er syke, eller om de er syke, fordi synden har faatt magt over dem. Saa mens baktroppen av protestanter endda dyrker den gamle forargelse, lægger fortroppen mange steder for dagen en rosværdig iver efter at lære noget om sundt og sykt sjæleliv, unge prester studerer psykoanalyse o. s. v.

I mens har de katolske prester mere og mere søkt samarbeide med lægerne, baade psykiatrikerne og indremedicinerne, naar det gjælder at hjelpe de sindslidende. Paa St. Liguoris tid vilde det vel ha været svært liten nytte i at presten raadførte sig med den tids regimentskirurger, størstikkere, badskjærer o. l. om behandlingen av perverse og abnorme menneskers underligheter. Hvor det dreiet sig om akute tilfælder av sindsförvirring, som følger av slag, stöt, forgiftning, søvnløshet eller febersykdommer hadde jo presterne alt paa Bartolemeus Anglicus' tid (sandsynligvis ca. 1250) fuldt paa det rene, at her var det doktoren med klystersprøiten, brækmidlerne, sneppert og igler, blodrensende eller beroligende urteavkok som maatte tilkaldes. Naar nu f. eks. i Tyskland en sektion av Katholske Akademikeres Forbund i en aarrække har holdt sine møter i Kevelaer, hos Vor Frue, De Sykes Trøst, og paa disse stevner sjælesørgere, læger, jurister, sociale arbeidere — derimellem mange kvindelige akademikere, ogsaa fra nonneklostrene — saa alsidig som mulig søker at klarlægge sindslidelsernes problem fra medicinsk, sociologisk og religiøst synspunkt, saa er det ikke meningen at presten skal fuske i lægens, eller lægen i prestens kald. Og en prest kan selvfølgelig ikke heller overfor en læge røbe, hvad der er blit ham betrodd i skriftstolen, selv om han klart ser at den skriftende er nevrasthener, hysterisk eller bortimot gal. Men presten skal og maa kunne erkjende uttalt unormalt sjæleliv, og han maa omgaes den syke som syk, om mulig skaffe ham til læge, eller paa anden maate gjøre alt som staar i hans magt, for at faa sykdomsaarsakerne klarlagt og om mulig fjernet. *)

Nu er det naturligvis slik, at selv ikke den kontroll som den katolske Kirke øver over sit presteskap kan hindre, at det ogsaa her hænder, en og anden mand blir prest som er uskikket til at være sjælesørgere for andre, fordi hans eget sjæleliv er usundt. Ikke al verdens forsigtighet vil kunne hindre slikt — det kan f. eks. være at et medfødt sykelig anlægg kommer til utvikling hos en mand i modnere alder, at han bryter sammen under vanskeligheter eller sykdom.

Men det er en del av selve protestantismens principper, at kontrollen med de mænd som følger sig kaldet til at præke Kristi evangelium skal være noksaa minimal.

*) Foredragene fra «Sondertagung des Katholischen Akademikerverbandes in Kevelaer» blir offentliggjort i bokform. Hittil er utkommet syv aarganger, de første hos L. Schwann, Düsseldorf, de senere i Literar. Institut Haas & Grabherr, Augsburg.

*) Citert ved Abbed Laurentius Zeller, Trier, i foredrag i Kevelaer 1929.

Selv indenfor statskirkerne blir der jo stadig reist krav av prester, særlig yngre, om at de vil ha lov til at forkynde sin personlige overbevisning om hvad evangeliet egentlig gaar ut paa — det vil i realiteten si, de subjektive meninger som de selv har gjort sig om religion. Det ligger i protestantismens væsen at den maa uavlatelig avspalte nye sekter, og at sekterne maa gi spillerum for lægmandsforkyndelsen — næsten ubegrænset. Da konventikkelplakaten blev ophævet her i Norge i 1842 blev det da ogsaa almindelig oppfattet som en seir for protestantismens aand, samvittighetsfrihet og sjælelig selvstyre.

Paa den tid visste nu folk flest saa meget om sundt og sykt sjæleliv som en katte om decimalbrøk. Og mange av sekterne hyldet en lære om personlig frelsesoplevelse, hvortil hørte at den frelste skulde ha erfaret sterkt følelsesbetonet syndenød, og en likesaa følelsesbetonet forvissning om at han hadde oplevet møtet med Frelseren. Dermed indbød man jo likefrem psykopater og mennesker med unormalt følelsesliv til at føle sig som særskilte utvælgelses karr. En mand som motvillig ligger under for laster som drikkfædighet eller naturlig eller unaturlig løstaktighet, har særlig lett for at føle baade sin syndighet, sin trang til frelse, og jublende taknemlighet mot Frelseren. (Forholdet er anderledes, naar det gjælder en sjælelig robust synder, som frivillig dyrker de samme laster. Hvis han i det hele omvender sig, vil hans omvendelse være mindre følelsesbetonet, mere bestemt av erkjendelse — og han vil da oftest ogsaa maatte erkjende, at hans utskielser var bare utslag av en større og dypere liggende syndelyst, jeg-dyrkelsens og selvforherligelsens. Oftest blir han da en ydmykere kristen; han har mindre lyst til at snakke om sin omvendelse, fordi han vet mere om den menneskelige egoisme som uavlatelig frister til smaa og store frafald. Han blir mere villig til at ta imot sjælelig ledelse, litet forhippen paa at faa lede andre).

Men et menneske med sykkelig følsomt eller helt usundt sjæleliv, som virkelig har oplevet møtet med Kristus, jubler og fryder sig høilydt — og har liten evne til at forutse de vanskeligheter han vil møte, naar nye fristelser dukker op. Han føler trang til at vidne om de store ting som Gud har gjort mot ham, lovprise og forkynde — og før han vet ordet av er han, som kunde trænge en erfaren, taalmodig og kjærlig sjælesørgers veiledning, og ofte ogsaa en læges bistand, blit gjort til leder for andre sjæle. Hvis han saa svigter, feiler, falder, blir følgerne uhyggelige, — ikke minst dersom han ligger under for fristelsen til at skjule sine frafald. Nogen hver av oss har vel oplevet at høre en prest eller lægpredikant, hvis forkyndelse absolutt virket dypt personlig, og likevel følte vi, det var en uhyggelig personlighet vi her møtte. Om hans historie, menneskelig talt, endte med tragedie eller skandale, vilde vi ikke bli noget forundret.

Om denne lægprædikant som blev dømt forleden var ett av disse ulykkelige, egte religiøse og virkelig syke mennesker, vet jeg jo ikke. At han har anrettet store og uberegnelige ulykker, foruten de ulykker han har ført over sine umiddelbare offer, er sikkert nokk. Ikke

mindst skade har han gjort de barn og unge mennesker, som har faatt sine tidligste indtryk av kristendom og «Guds ord» koblet sammen med indtrykket av hans person. Og som de religiøse forhold er her i landet, er der ingen utvei til at forhindre slikt.

Og den nytte, som den skjerpede blasfemi-paragraff kan gjøre under slike forhold blir ikke svært stor.

Nu er det selvfølgelig ikke den eneste aarsak, ikke engang hovedaarsaken, til angrepene paa kristendommen, at mange har faatt sine første indtrykk av den fra prædikanter som var psykopater, eller prester hvis «personlige kristendomssyn» gik ut paa at de hos Vor Herre hadde fundet sanktion for alle sine egne og sin klikks eller klasses eller sit folks fordommer og forkjærligheter. Men den dype menneskelige lyst til at gjøre oprør mot Gud, ryste av sig Hans krav til sjelen, drive Skaperen ut av den skapte verden og gi riket, magten og æren til mennesket — den finder mangen gang utløsning, idet et menneske med større eller mindre ret forarges av en forkynders personlighet. Protesten mot prædikanten gir et paaskudd til Gudsbespottelsen.

Dette forhold bør ogsaa vi katolikker være opmerksomme paa. Vel er det saan, at Kirken sigter og prøver de mænd som melder sig for at tjene den som prester, vaaker over at de ikke subjektivt fortolker og fordreier det budskap det er gitt den at bringe verden. Men — det har aapenbart aldrig været Guds vilje, at Hans ufeilbare Kirke skulde arbeide bare med hellige og fuldkomne, menneskelige redskaper. Vor Herre selv fandt sig i at ha Judas Iskariot mellem apostlene. Og han er ikke blitt den mindst berømte av følget — adskillig bedre kjendt end f. eks. sin navnebroder St. Judas Thaddeus, om hvis liv og virke vi litet vet, eller Nathanael, israelitten «som der ikke var svik i.» Og selv folk som ellers neppe vet navnet paa en eneste pave, har da gjerne hørt Aleksander Borgia ialfald.

Nu burde jo vi katolikker være ganske anderledes uberoende av prestens person end de anderledestroende, for hvem det i saa høi grad kommer an paa hvad deres prest har at si dem. For os kommer det først og fremst an paa det han har at gi os, som han ikke gir os av sit eget, men i kraft av sin sakramentale vielse. Og det er Gud — i det hellige messeoffer, i sakramenterne. Og her staar det ikke i noget menneskes magt, ikke heller i prestens som menneske, at forringe offerets og gaverne hellighet og magt. Og selv om det er en helgen som frembærer messeoffret, døver vore barn, paa Guds vegne forlater os vore synder og rækker os Kristi legeme i Alterets hellige Sakrament, saa kan han intet lægge til disse gavers godhet og hellighet. Ved hans hellighet helliges Guds navn mellem os, som Ezekiel uttrykker det, «det som var profanert mellem hedningerne, som dere har profanert midt iblandt dem» og samme sted lover Gud Herren fornyelse og velsignelse over hele sit folk, naar Hans navn slik blir helliget i det. Men det er en velsignelse, som alle helgen erobrer os, hvad saa deres kald og stilling i verden er — selv om en hellig prest vel oftest drager flere sjæler efter sig mot det kristne livs høider.

Da Jesu jordliv nærmet sig sin katastrofiske slutt, paa veien ut til Gethsemani, varskudde han sine følgesvenner: «I denne nat skal I alle forarges paa mig.» Og vi vet hvordan det gik med St. Peter som saa ivrig protesterte: «Om saa alle de andre forarges — ikke jeg!» Vi gjør vel i at huske paa dette, naar Kristus i sit Legeme, Kirken, gaar mot et Gethsemani. Det ser ut som vor tid er en saan stund. (Har man nu i fastetiden fulgt messe-liturgien fra dag til dag, kommer man forresten til at tænke paa om det ikke er det altid?) Men selv om vi fristes til at bli forarget paa Ham, for eksempel fordi Han ikke negter at tømme kalken, og ikke paa Golgatha gir ordre til de ventende legioner engler om at splitte mobben, slaa farisæerne og deres tilhængere ned og tvinge romerne til at gi Ham et triumftog — vi faar da ialfald ikke forarges fordi han til apostler valgte en saavidt broget flokk av mænd, som ikke alle bestandig viste sig like intelligente eller heroiske eller bare paalidelige. Det var likevel over denne flokk at Han utøste sin Helligaand, og det var de samme apostler som utrettet mirakler av hellighet og heltemot, før den ene efter den anden av dem døde som Hans martyrer. Og den av dem, som mens han fulgte med Jesus paa Hans vandring paa jorden mest lignet løs sand og siv som svajer for vinden, var det netop som Herren døyte om til Klippen og valgte at bygge sin Kirke paa.

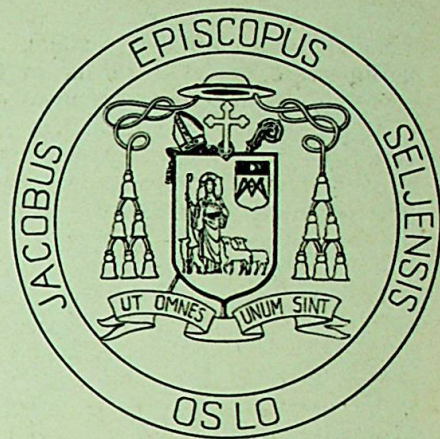
For de gode og de bedste prester kan vi ikke være nokk takknemlige. Men vi kan heller ikke være takknemlige nokk for at ingen av dem, ikke heller de som er rikest utrustet med *naturlige* gaver, faar lov til at lægge til noget av sit eget eller trække noget fra Kirkens forkyndelse. Og selv de som gir sig helt og holdent til sine brødre, indtil martyriet — det daglige langsomme eller det bratte, blodige — de mottar i sine helliggjorte hender Guds ufattelige hellighets gaver og deler dem ut til folket.

Om St. Ludvig av Frankrike fortæller hans samtidige at han — hvis religiøse liv i det hele var gjennomreflektert og sterkt forstandspræget — var svært glad i at høre prækener. Det var jo naturligvis i og for sig udmerket. Hans svoger, Henrik den tredje av England, gikk aldri forbi en kirke, der det var messe, uten at træde ind og delta. Da kongen av England i 1259 var i Paris hændte det, at han tre dager i trækk kom forsent til møtet med Ludvig, fordi han hadde været indom alle de kirker som laa paa veien fra hans herberg til kongeborgen paa Cité-øen. Den hellige Ludvig har aapenbart ikke likt at han maatte vente paa den anden, for han kunde ikke dy sig for at spørre: «Men hvorfor skal I da gaa til saa mange messer?»

«End I?» spurte Henrik. «Hvorfor vil I høre saa mange prækener?» Og han tilføiet, sier hans biograf, Thomas av Walsinghaf. «Jeg er gladere i at se en ven end i at høre tale om ham, om det som blir sagt om ham er aldrig saa godt.»

Og like visst som det er at vi alle kan lære meget av St. Ludvig, er det altsaa at ogsaa St. Ludvig kunde lære noget av Henrik, som ikke var nogen helgen.

Sigrid Undset.

Til det Apostoliske Vikariats presteskap og troende hilsen og velsignelse i Herren.

Høitelskede i Herren!

Som det vil være eder bekjent har den hellige Fader bestemt at det hellige år til minne om menneskeslektens forløsning skal avsluttes med særlig ihukommelse av vår Herre Jesu Kristi innstiftelse av presteembedet og av den hellige Eukaristi, for 1900 år siden.

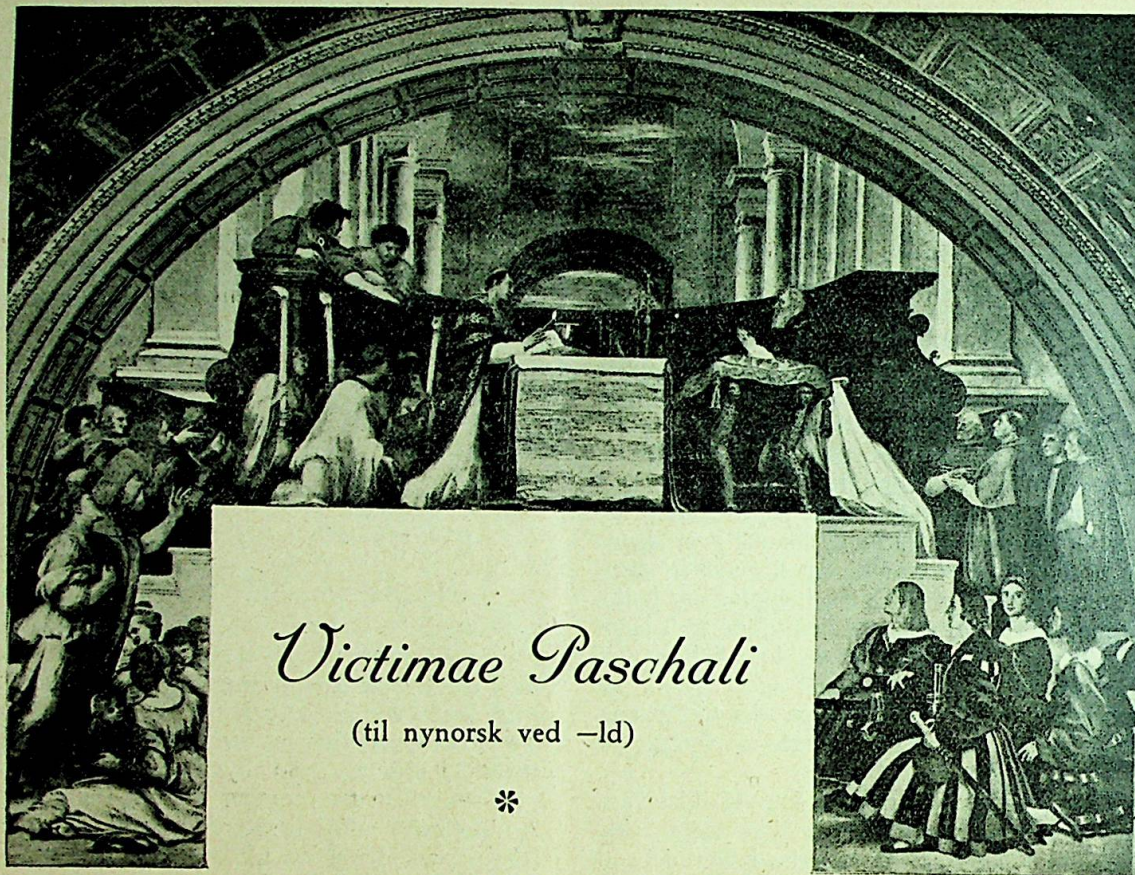
Det er Pavens ønske at vi *i år* på særlig høitidelig måte skal takke for disse vår Frelses herlige gaver, hvorfra så megen nåde og velsignelse er strømmet ut over menneskeheten. Det er jo nettop gjennom Kristi prestedømmes 1900-årige forvaltning av de hellige sakramenter at menneskene har fått del i forløsningens frukter. Og når vi, høitelskede i Herren, tenker på alt dette og ikke minst på den næring vårt religiøse liv har fått i det høihellige Alterets Sakrament, må vi da ikke føle en inderlig trang til sammen med hele den katolske verden, i forening med vår hellige Fader å frembære vår takk og vår lovprisning offentlig og høitidelig?

For å iverksette en slik minne- og takkefest, oppfordrer vi alle de troende til sammen med våre prester på Skjærtorsdag å motta *den hellige kommunion*, likesom vi innstendig ber at *alle* må delta i *den hellige time*, som vil bli holdt Skjærtorsdags ettermiddag i alle kirker og offentlige kapeller på den tid og den måte som prestene fastsetter og ordner. Hvis vi alle — prester og legfolk — forenes således i den hellige kommunion og i en slik bønnens og andaktens time da vil denne Skjærtorsdag bli til uendelig velsignelse for vårt apostoliske Vikariat og for oss alle.

Nærværende brev blir å oplese på Palmesøndag i alle kirker og offentlige kapeller både i fromessen og i høimessen.

Gitt i Rom 25. februar 1934.

† Jacob Mangers.
Biskop av Selja, Apostolisk Vikar.

Victimæ Paschali

(til nynorsk ved -ld)

*

Kristne, lat for påskelambet
lovsong me sæle syngja.
Lambet hev hjordi berga,
Krist med Gud Far oss eina,
syndi ikkje lenger skal oss tyngja.

Liv mot daude storfelt streid,
siger vann livsens kongje,
frå æveheim han no
livet styrar.

Seg oss då, Maria,
kva hev deg gjort so fegen?

Frå Kristi grav kjem fagnabod,
han liver — der han låg no englar stod,
og i gravi att eg såg
sveitteduk og lindar låg.
Han upp hev stade. Herren er
til Galilæa fyre dykk på vegen.

Ja, me veit han upp hev stade
til livet frå daude.

Miskunna deg, o Krist, yver alle.

Amen. Alleluja.

Ovenstående billed er et parti av Raffaels «Stanzer» i Vatikanet. Det kalles «Miraklet i Bolzano»: den tvilende prest, som får se blod på Hostien efter konsekrasjonen.

Skirtorsdagsminne.

Av LARS ESKELAND.

I.

Det var sume av forteljingane um Jesus som tok oss alt i barndomen på ein so serskilt måte, at dei vart ein lut av livet vårt og fylgjer oss uskiljande sidan. Eller kann nokon øyda barnet i seg so fullkomeleg, at han gløymer Jesus-barnet og mor hans og engleskarane som kom med himmelsk herlegdom og song yver denne heimen vår jolenatti?

Men ikkje mindre vanskeleg er det å gløyma velfarsstundi. Ei velfarsstund tek ikkje minst barnet um hjarta. Når far eller bestefar tek ut på langferd, eller storebror, so kjennest det som hjarta blør.

Og vart det lese upp for oss, med' me var små, det som St. Johannes fortel um siste samvera som Jesus hadde med læresveinane sine, so kjennest det på same måten. Det tek oss so alt tagnar og stilnar inni oss. Og attåt alt som er so sårt at det går til merg og bein, so kjenner me det er noko so stort at det går langt yver alt som ord kann segja.

Og so som ein kjende det medan ein var barn, soleis kunde ein vera viss um at dei vaksne og kjende det. Og dette var berre for ein mannsalder sidan. Folk tok det barnleg og endefram. Dei tok kristendomen for heil og full og usvikeleg sanning — på jamnen då. Rasjonalismen hadde ikkje noko nemnande makt. Ikkje ein gong reformasjonen hadde nått inn i folkehugen i mine heimbygder den tidi. Folk tenkte heilt ut katolsk. Og i stor mun rådde det katolsk skikk og sed. Det er i denne mannsalderen reformasjonen har vunne heilt fram i folket vårt, og ikkje for 400 år sidan, i minsto på Vestlandet. Langefasta var ikkje berre eit namn som det er no.

I min barndom var smørtysdag — tysdag etter fastelags-sundag — ein høgtidsdag i matvegen. Men etter kom oske-onsdag. Då tok fasta til, med ringare mat. Og det var skifte i klædebunaden òg i sume by stort skifte. Ingen stas, alt einfelt og fatigsleg. Skirtorsdag og langfredag var det rein syrgjebunad. Skirtorsdag stor altargang. Og djup høgtid. For dei trudde katolsk: det var Jesu likam og blod dei fekk i sakramentet. Utan atterhald trudde dei det, som fedrane fordom, som katolikkane enno og i all framtid. I sume bygder bøygde dei kne tri gonger etter dei hadde teke imot sakramentet.

Og alltid når folk kom gåande til kyrkje og klokkone tok til å ringja, letta mennene på hatten. Og når dei kom inn i kyrkja, bøygde alle hovudet og las ein bøn, mennene med hatten for andletet.

I sume bygder bøygde dei kne eller la seg på kne når dei kom inn i kyrkja.

Men so kom umskifte — i 80-åri. Det kom med den storbåra i åndslivet som då fløynde inn yver folket vårt frå Tyskland, England og Frankrike og løyste upp og reiv sunder gamal vokstergrunn for sjel og hjarta, — kristentru og sedskap. Det fekk ei ovveldig makt, ser-

leg for di det vart bore fram til oss med ei stor dikting, og saman med ei politisk frigjering som vart ei rein vårløysing for landet.

Men i alt som kom det høgste åndslivet ved, førde det ikkje til nokor vårløysing; der fraus store luter av folket meir og meir fast i ein ljodrepende kaldklokskap som hadde lite eller inkje med den gamle og æveleg unge kristendomen å gjera. Og større eller mindre pietistiske vekkingsbyor greider ikkje å gjera noko nemnande umskifte i so måte, endå mindre alle dei mange qvasi-kristelege eller reint heidne religiøse rørslor som fer inn yver landet ein og annan gongen, som små vindgræl yver eit vatn.

II.

Det var ein skirtorsdag for 15—16 år sidan. Marta, kona mi, og eg gjekk til kyrkje. Me etla oss til alters. Gamle-presten hadde nyleg fått ein kapellan, og han var det som hadde tenesta den dagen. Kyrkja var full av folk. Det var tydeleg at dei fleste var altergjester. Preika gjekk ut um nattverden, og varde heller lenge. Og di lenger presten kom i talen, di meir kjendest det som isingar gjennom romet. Ein måtte ikkje taka det so, at Kristus hadde meint noko anna med nattverden enn ei likning og eit bilete: Han vilde me skulde ha eit minnemåltid, som kunde hjelpe oss til å hugsa han og det han hadde sagt so mykje betre.

Eg må tru det var mange som kjende det nokolunde på same måten: Det var til slutt som ein sat og fraus, i reint bokstaveleg meining. Eg trur ikkje eg vinn gløyma det, so uhugleg var det.

Luther hadde endeleg ført oss ut or den katolske kyrkja — og til *Calvin*. Det var framfor han og saman me sat og fraus.

III.

elgedag i Rom. Ei norsk protestantisk e i same herberget som eg, bad um å rkja. Ho hadde aldri vore inni ei ka-

tilbake, sa ho: «Eg har aldri

rusteneste fyrr: det var som det

«Ja det gjorde so,» sa eg, og nemnde noko um messa:

I kvar einaste katolsk messa utyver heile verdi hender enno det same under som då Jesus hadde siste nattverden med læresveinane sine, og som hende då desse same læresveinane sidan samla kyrkjelyden til same måltidi: Herren ofra og ofrar seg for oss og gjev oss ein lekam og sitt blod, seg sjølv heilt og fullt, med alt han er og alt han eig. —

Det er so yver alt måt og all måte stort, at det er fullkomeleg utenkjeleg og uskyneleg, underet yver alle under.

Det er den guddomelege kjærleiken som syner seg for oss i all sin stordom. Og denne kjærleiken gjev oss livet i sin fullnad. Og um det er so høgt yver all mannatanke som himmelen er yver jordi, so kann me ikkje greida oss med noko mindre. Ikkje ein gong tan-

ken vår kann greida seg med noko mindre. For han kan ikkje leva sitt høgste liv utan han fær bråna i Guds kjærleik.

«Det segjer eg dykk for visst og sant: Et de ikkje kjøtet åt Menneskesonen og drikk blodet Hans, so har de ikkje liv i dykk. — Som den levande Faderen sende meg og eg lever ved Faderen, so skal òg den som et meg leva ved meg.» (Joh. VI, 53. 57).

Kristus vil til oss seg gjeva,
vil i våre hjarto leva.
Han til alle byd seg heil.

Han oss fast med seg sameiner.
Han er vintre, me er greiner
og hev alle i Han deil.

Du som vil det veike styrkja,
samlar dine i di Kyrkja
ved din Ande og ditt ord, —
gjer oss dine vitne like,
brøder med deim i ditt rike,
syskin kring ditt himmelbord.

(St. Thomas frå Aquino).

Til alle gode «søstre».

(Fra hospitalet.)

Skjønt det var meget å ta vare
blandt hospitalets syke-skare,
så møtte du mig frisk og mild —
Med varsom hånd og varme smil
du redte mig mitt leie.
For alle var du alltid rede — —
og — trenges det — du var til stede.
med kjærlighetens tjener-sinn
du dagen lang gikk ut og inn
og sørget for min pleie.

Straks du blev møtt av morgen-kysset
fra himlens sol og stråle-dryssset,
så fulgte du ditt hjertes trang
og gikk barmhjertighetens gang
med Jesus Kristi i sinne.
Når dagen gjør til søvn sig rede
og hyller sig i nattens klæde,
så lister du dig varlig frem
og åpner døren stilt på klem:
mon alt er vel herinne?

St. Josephs hospital,
Drammen, i mars 1934.

Engang har Herren selv sig bøiet
ned til dig — sett dig inn i øiet
og rakt dig kjærlighetens hånd.
Da skjedde det, at hellig ånd
ditt hjerte gjennombevot.
Da så du klart — med åpne sanser —
at hvad et liv med lys-glans kranser,
er ikke ord kun som blir sagt,
men det er våken bønne-vakt
og så — Guds vilje lev et.

Du kjære, gode, snilde «søster»,
som går omkring og andre trøster — —
hvad du har hatt av sorger selv,
du tier med og gjemmer vel — —
Guds kjærlighet det dekker.
Dér lutres det ved Guddoms-gløden
og vender — frisk som morgen-røden —
tilbake som et pust av ånd —
som kjærtegn fra den gode hånd,
som Gud til lønn dig rekker!

Marcus Gjessing.

Går ut til alle folk — —

I.

Av en gammel nordlandsprests erindringer.

«— — nei, vinterturene til Ofoten, Lofoten og Vesterålen var nok ikke forlystelsesreiser. Sannelig ikke! Men også påske-reisene — f. eks. til Målselvedalen — var hårde. Allikevel tenker jeg gjerne tilbake på min nordlandstid, for man kunde få lov å utrette adskillig godt når man fikk bringe trøst og glede til trosfeller, og kunde få utryddet noen fordommer hos ikke-katolikker. Men avstandene var store — Harstad-stasjonen omfattet således ikke bare hele det store Nordlandsfylke, landets næststørste, men dessuten et ikke lite stykke av Troms fylke — helt op til Malangenfjord. De vidtstrakte herreder Bardu og Målselven hørte også til distriktet, hvis nordgrense falt sammen med det gamle kongerike Hålogalands.

Jeg skal forsøke nu å oppfriske noen enkelte trekk fra livet nordpå, som det artet sig for en prest deroppe for ca. et kvart århundre siden. Som man vil forstå av det jeg har fortalt om de utstrakte distrikter var der mange reiser å foreta, som så å si alltid fant sted ved fastetid, hvor der ennå er full vinter nordpå. Offentlige foredrag holdt jeg ikke — de bevilgede midler til misjonsreiser strakk ikke til å leie lokaler m. m. På alle måter måtte jeg innskrenke reiseutgiftene for å kunne reise så meget hyppigere til våre adspredte trosfeller. De ventet alltid med lengsel på vår Kirkes hellige nådemidler, på å få overvære en messe og få del i Sakramentenes velsignelser igjen. Og hvilken glede — hvilken rørende glede og takknemlighet!

På gården Forberg, litt nordenfor Guldhav, bodde en gammel fattig tysk kurvmaker hos en småbrukerfamilie — eller kanskje det var husmannsfolk. Ad forskjellige veier kom jeg i årenes løp til den gamle trosfelle for å gi ham anledning til å oppfylle sin påskeplikt. Og hans glede var alltid stor. Engang gikk jeg, som jeg ofte gjorde, iland i Målsnes og fortsatt langs elven opover dalen — men på veien fra Målsnes blev kjøretøiet jeg benyttet plutselig ubrukbart på grunn av det skrekkelige føre, og jeg blev da nødt til å stabbe videre til fots den lange, lange vei, time etter time, på næsten ufremkommelig føre. Det tok tid! Vidt og bredt intet hus å kunne gå inn i og hvile litt. Men jeg kom da frem.

En annen gang kom den samme gamle trosfelle mig den 4-timers lange vei imøte, iført en lånt overfrakk. Han nådde helt ned til Målsnes havn før han møtte mig, og så slo jeg mig ned i Pedersens handelshus der på stedet, hvor også vår gamle katolske venn blev innstallert. Der leste jeg så den hellige messe og meddelte sakramentene. Det var 17. mai — og ved min tilbakekomst til Tromsø om eftermiddagen var borgertoget i full gang, til en veldig snestorm satte inn og jaget alle på vill flukt.

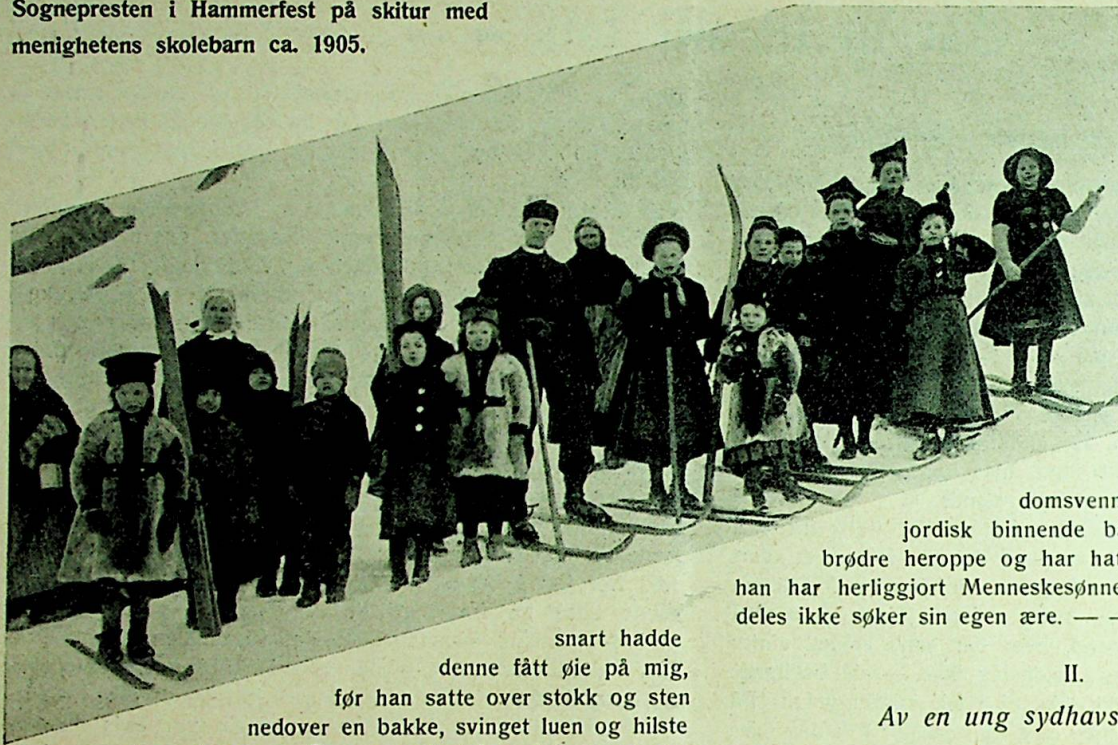
Så husker jeg engang da jeg la hjemturen om Målsnes, at den lille Tromsø-lokaldamper «Tromsø», som jeg var ombord på, ikke stevnet utover fjorden, men innover, helt inn til Kajanes i bunnen av Malangenfjorden, fordi kapteinen hadde fått ordre om der å hente 100 kasser sild. Det eiendommelige landskap inne i fjorden var interessant — men menneskene og deres gjerning var det interessanteste. Iført høie sjøstøvler vadet fiskerne rundt i sildemassen og skuffet kassene fulle av sølv-

glinsende sild. Det gikk forholdsvis fort — men det sinket jo min reise, og det blev sent før lokaldamperen nådde stiftsstadens havn — og senere ennå før jeg nådde hjem til mitt bosted.

Så var det en annen mai måned at jeg reiste til Målselven via Finsnes, hurtigrute-stoppested i Gisundet. Fra Finsnes gikk det i slede over Finnfjordvannet, og da jeg kom til Aspenes tok jeg inn i den derværende skyss-stasjon for å vente på skyss-skifte. Til min overraskelse fant jeg i familiens dagligstue juletreet stående med all sin pynt! Så kjørte vi videre over Karlstad og over den frosne elv til Guldhav — derfra nordover til Forberg, reisens mål. Vår trosfelles protestantiske vertfolk tok imot den fremmede gjest med varmen og vennlighet. Et gullende rent rum, som duftet av nyvaskethet, blev anvist mig — det var pyntet med mange religiøse bilder, og gulvet var bestrødd med ener. Men dagligstuen var virkelig imponerende, for den var tapetsert med forskjellige aviser — til og med tror jeg å huske, at «St. Olav» var deriblandt. Man kunde altså gå fra vegg til vegg og lese gamle «nyheter fra inn- og utland» — som skulde det være i Akersgaten i Oslo. Så var det traktemanget — man vilde jo så inderlig gjerne gjøre det så godt som mulig for gjesten. Kjøtt fantes ikke — men «gumme» skulde jeg få. Det er en slags grøt, hvis tilberedning rettelig bør ta 4 — fire! — timer. Spør om jeg blev iakt-tatt mens jeg spiste! Vilde maten smake en prest — vilde han virkelig nøies med slik kost? Gleden var stor da de elskverdige folk så, at gjesten spiste med god appetitt. Tilbaketuren gikk over Moen, hvor man måtte overnatte, for den neste dag å fortsette kjøreturen over den frosne Målselv til Fleskmo, hvor der var skyss-skifte. Det var en lang tur, hele tiden næsten gjennom mørk skog. Som skysskar hadde jeg nu en sønnesønn til den første kolonist, som fra Guldalen var kommet opover til Målselvedalens uopdyrkede trakter. Han fortalte mig mange interessante ting som han hadde hørt sin bestefar fortelle om nybyggerlivet, og viste mig alle de steder hvor disse nybyggere hadde slått sig ned, efterhvert som vi kom forbi dem. De måtte bruke hesteryggen når de vilde frem — men mat hadde de i mengder: storvilt og fugl i skogene og laks i vannene. Skysskaren selv hadde engang skutt en bjørn — nu finnes de ikke mer deroppe på de kanter.

Så nådde vi omsider Andsvannet, som vi passerte i slede — altså mitt i mai. På den annen side av vannet lå en skyss-stasjon, som vi tok inn på til vertsfolkets skrekkyllte overraskelse: «på denne tid av året hadde vi ikke ventet gjester!» erklærte de. Og mat hadde de da slett ikke, blev der tilføjet — ikke «skikkelig mat til reisendes folk». Undtagen selvfølgelig kaffe da. Nuvel — vi to «reisendes folk» var takknemlig for bare en liten stund å få sitte i en varm stue, få en dråpe varm kaffe og prate litt med andre. Vi riktig satt og koset oss — så gikk døren op og husfar kom inn med intet mindre enn en diger l a k s ! ! «Nu skal dere få mat,» sa han triumferende. Mannen hadde altså slått hull i isen på Andsvannet og fisket op den kjempelaks gjennom hullet! Laksen blev gjort istand og vi fikk et herlig måltid ut på eftermiddagen. Da der allerede på denne årstid er lenge lyst deroppe kjørte vi videre efter en hjertelig avskjedstagen med skyssfolket til Sørreisen, hvor en ung katolsk bakersvend fra Tromsø hadde arbeid. Ikke så

Sognepresten i Hammerfest på skitur med menighetens skolebarn ca. 1905.

snart hadde denne fått øie på mig, før han satte over stokk og sten nedover en bakke, svinget luen og hilste mig velkommen. Der overnattet jeg så i en grusom kulde og fortsatte så derfra med dampskibet til Finsnes og fra Finsnes innover Vågsfjorden til Harstad.

Og slike reiser måtte foretas og blev foretatt, omennskjønt der var så meget annet, som stillet krav til Nordlands-prestenes tid. De måtte undervise barn, ikke bare i religion, men i alle skolefag, korrigerer stilopgaver o. l. Prekener skulde forberedes, korrespondanse med det Apostoliske Vikariat og med utenbysboende menighetsmedlemmer måtte ikke forsømmes — men heller ikke de mange og lange konversjonsundervisningsbrev, og endelig medførte forholdene ofte, at beriktigende og forklarende artikler måtte sendes til avisredaksjonene i Harstad, Narvik og Tromsø. Jeg var f. eks. også min egen kirketjener — ordenssøstre fantes den gang kun i Hammerfest, når man kom nordenfor Trondheim.

Og når jeg nu leser om de mange geistlige, som foretok og foretar Nordlands-reiser: Jesu Hjerter-patres, Marist-patres, en Redemptorist, Dominikanerne og vist også en Franciskaner, som i de senere år har vært deroppe — så gleder jeg mig over den opmuntring og støtte, som det i første rekke er for prestene og søstrene der nord. For jeg vet hvad det vil si å være alene — i den tid jeg tilbragte nordenfjells fantes ikke patres i Norge. Til og med oplevet vi ofte at vårt arbeid ikke riktig blev forstått av andre, fordi det blev utført under så spesielle forhold. Jeg husker at en prest, som sørfra ledsaget biskop Fallize på en visitatsreise, sa i en preken i min sognekirke: «Denne katolske menighet er den allerminste i Norges land.» Der blev intet sagt om utstrekningen av menighetens distrikt, intet om hvor uhyre splittet menighetens medlemmer bor. Tilstedeværende ikke-katolikker har formodentlig tenkt i sitt stille sinn: «Denne presten her har altså ingenting å bestille. Hvor han må kjede sig — en mann i sine beste år!» Og jeg fikk ganske riktig engang efter høre av en protestantisk herre: «Pakk sammen og reis snarest sydover hvor De er kom-

met fra! De har jo intet å foreta Dem her! —»

— — — Men Presten blev på sin post og beredte jorden og sådde den gode sæd, som nu spirer, gror og modnes deroppe. Han er gammel nu, denne prest, som fortalte oss dette bruddstykket av et liv i troskap mot Herrens bud om å gå ut der hvor høsten er stor, men arbeiderne få. Et liv levet fjernt fra slekt og fra barndoms- og ungdomsvenner, fra jordisk fedreland og jordisk binnende bånd. Og han har mange brødre heroppe og har hatt mange, mange, der som han har herliggjort Menneskesønnen, og ikke søkt og fremdeles ikke søker sin egen ære. — — — — —

II.

Av en ung sydhavsprests virke.

Hvor er det brysomt å gå ad en smal sti over den hårde brune skorpe, som tropesolen har stekt på jorden! Til den ene side: det sovende blå ensformige hav — til den annen: klipper, drømmende og høitidelig svøpt i kjølig tåke. Kahéle, min eseldriver, kommer bakefter og sluker støvet hengitt til sin skjebne. Jeg selv damper i eftermiddagens gloende hete og tvinger med sporen Hoké, mitt mulldyr, inn i skyggen av en stor sky, som driver dovent høit oppe i luften, og som jeg er takknemlig for dette utilstrekkelige dekke, så lenge det varer. Jeg ser ut på havet, hvor en kullsvart klippe atter og atter holder på å drukne i den forferdelige brenning, som skjuler den for et øieblikk — den klippe har holdt på å drukne i århundrer og ennu er dens kamp for livet så virkelig som noen gang.

Men snart glemmer jeg alt annet, ti for mine føtter ligger Wailua — en dal full av bier, sommerfugler og blomster, og hvor havet skinner lysebrunt hvor den åpner sig mot det. Skyene spredes over den — sølvhvite tropefugler svever oppe i luften som kunde de ikke treffe sitt valg mellem himmel og jord, skjønt de åpenbart har en liten svakhet for jorden. Ti er de drevet litt utenfor Wailuas fortryllende løvhytter flyr de fort tilbake over den igjen. Jeg dukker ned i dalens dyp nettop som de første dråper av en sterk regnskur pisker mot min rygg — jeg blir stående under et tre som ser ut som det bare lengtes efter å gi ly for en eller annen. Der blir jeg stående til uværet er over — da kommer Kahéla gjennomvåt med en Ohia, det eple som har hjemme her og er som en frukt fra Paradisets have: kjøttet er hvitt som voks, saften dufter som roser, skallet er rødt som en pæon og blank som lakk.

«Er det langt ennu til kapellet?»

«En Pari — mulig to.»

Men en «Pari», en klippe har mange forgjengere, og jeg har på fornemmelsen at mange slike stigninger, alle mer eller mindre anstrengende, adskiller mig fra hvilen jeg søker hos Père

Fidelis. Regnet er ophørt. Hohé gjør nye stormløp mot de evindelige klipper. Kahéla kommer som sedvanlig langt bakefter. Hvor jeg husker denne reise, som dog nu hører fortiden til. Jeg synes jeg innånder orangeblomstenes krydrede duft, og jeg hører fjerne vannfall bruse.

Det blir solnedgang — da ser jeg korset. Et kors blandt palmer. Og jeg hører en klokkes jublende klang. Ut over det høitidelige hav ringer det søtt til Angelus, og man ber med en viss glede når man har endt sin reise. Da bønnen var forbi gikk jeg hen til prestegårdens port, og i samme øieblikk kom en liten, tynn, helt sortkledt skikkelse i en lang kjortel som flaggret yndefullt om ham, med et gutteansikt som forhøiet virkningen av hans alvorlige og verdige vesen, med de tynne nervøse hender strakt frem til en hjertelig velkomsthilsen — en hilsen som næsten lignet en velsignelse, så åndelig var den kjærlighet den uttrykte — ut, og jeg lå i armene på Père Fidelis. Hvorfor synger våre hjerter **jubilate** første gang vi møter en venn? Hvad er det i vårt indre som med sin livslange lengsel plutselig slår ned på den ene, som er nok? Hvad er det, som i et øieblikk føler sig kronet og tilfredsstillet? Jeg kunde ha sittet ved hans føtter og vært fullkommen lykkelig — jeg kunde ha kastet alle verdslige bekymringer bort og gitt avkall på alt, hvad jeg ærgjerrig strepte efter — jeg kunde ha glemt fortiden og i denne stunds velsignede fred glad ha dvet under palmetrærne sammen med ham og kun søkt å følge i hans tålmodige fotspor til døden kom.

Og så spurte mon Père mig om jeg var sulten. Ja, klartskuende far — det var jeg sannelig! Hvorpå han tok mig inn i sitt lille hus, som hadde tre rum, og behandlet mig som om han selv var min allesteds nærværende tjener: «De unge menn er nede og fisker — vil De undskylde mig et øieblikk?» Alene i værelset så jeg mig om. Det var nokså nakent: noen få andaktsbøker, et lite ur høit oppe på veggen, et par-tre malerier, som røbet mer følelse enn talent, et bord, en trebenk under vinduet og et krusifiks var hele innboet. På hver side av værelset var der en liten celle som ikke inneholdt annet enn en smal seng, et helgenbillede og en rosenkrans.

Mon Père kommer inn, gjør undskyldninger og bringer en tallerken røkekaker, som han selv har laget av egg og deig — de unge kommer hjem fra sjøen med udmerket fisk — Kahéla kommer inn og nyter med synlig velbehag den krydrede duft av vår mat — og så spiser vi til kvelds for alvor!

Hvor var vi dog lykkelige! Hvor vi anstrengte oss for å være selskapelige! Vi brukte flere forskjellige sprog: fransk, engelsk og de innfødtes sprog i like store deler, men hver for sig splittet op og sammenlappet som den sørgelige nødvendighet bød! Fralandsvinden strøk gjennom huset og fikk lyset til å blaffe — de små innfødte sovnet, sammenrullet i krokene på sine matter. «Vil De sove i Père Amabiles værelse?» spurte Père

Begravelse i Tromsø 14. mai 1912.

Fidelis. Om jeg vilde! Og der sovnet jeg så efter velsignelsen, under hvilken den unge prests hode næsten lignet en engels i sin ubeskrivelige fromhet. Jeg var næsten redd at jeg skulde våkne om morgenen og finne ham henført til en annen og bedre verden. Men det gjorde jeg ikke. Det var hans hånd som førte klokken da den ved solopgang frydefullt ringte til Angelus og derved vekket mig av min lykkelige drøm — det var hans hånd som tilberedte det enkle men velsmakende måltid — det var ham som våket over at dyrene fikk hvad de skulde ha. Han var øverstbefalende både i verdslige og geistlige saker — og han var dog så ung!

Så kom søndagen, hvor kapellet i palmelunden var fylt av brune kirkegjengere. Ikke et hvitt ansikt uten paterens og mitt, men vi sang Magnificatet med én munn. Noget pinte mig dog: Père Fidelis vilde hverken røre brød eller vann før han hadde lest den siste messe. Time efter time blev han blekere og svakere tross den heltemodige styrke som holdt hans legeme

oppe. — «Mon Père,» sa jeg, «De må spise noe, ellers kommer De i himmelen i utide.» Han vilde ikke. «Så må De lese den siste messe noe tidligere,» fortsatte jeg. Men det var umulig: mange av hans sognebarn kom mange mil gående, og selv om de gikk hjemmefra ved daggry kunde de ikke komme tidnok om messen lestes tidligere. Han smilte — martyrens helige smil — han som bringer sitt eget legeme som et levende offer til oppbyggelse for disse kristne ville.

Endelig fikk han spise — men da hadde han tapt matlysten. Så vilde barna alle som en kysse den unge paters hånd, og de gamle menn og kvinner gikk forbi ham med blottede hoder, ærbødige for en fromhet de ikke forstod men elsket.

Men når jeg begynte å tale om det liv han førte, begynte han straks å tale om sin medapostel, som stadig var i hans tanker. Père Amabilis var mange mil borte for å reparere på et kapell som hadde tatt skade av stormene, men jeg måtte besøke ham også. Père Fidelis vilde selv føre mig til ham for det var vanskelig vei — der var dype kløfter å gjennomtrengte, strie strømmer å vade over, smale glatte stier gjennom krattskog av Lankala med de slanke luftrøtter og de lange grener som snodde sig som vinranker og fanget en i levende bur. Atter og atter kalles de unge prester ut i slik natur for å tilse syke og døende. Små kapeller ligger skjult mellom bergene og nede i dalen — de skal allesammen besøkes efter tur. Prestenes liv er en uavbrudt valfart fra kapell til kapell, som intet annet enn legemlig svakhet kan avbryte.

Et sted så jeg et tre, hvorunder Père Fidelis engang tilbragte en uværnsnatt. Der var ingen hus han kunde finne ly i, og fra sol gikk ned til den stod op lå han på den opblødte jord som en ubarmhjertig storm feiet hen over, og han hadde ikke en ledsager til trøst.

Ved solopgang så vi kapellet ligge nytt og vakkert på fjell-

siden ned mot havet. Lyset fra den dalende sol brøtes i to fossefall som flammet som luer og et vakt tåkeslør omgav gressgangene og skogene som slumret i sin ensomhet. Kun én eneste lyd hørtes: forte, skarpe hammer-slag. Père Fidelis lyttet med funklende øine og red til — se! Père Amabilis med de lange klær heftet op om sig stod oppe ved kirketaket på et stillas av store grener. Han bøiet sig frem, så oss, lot hammeren falle og klappet i hendene av glede — vi var tre tilfredse sjeler som ikke ønsket noe utenfor randen av den ensomme dal i Sydhavet. Det allerminste hus hadde vi å bo i — for det var bare én prest ad gangen som kom her. En smal seng i et hjørne, to tallerkener og to begre og en eneste skje.

«Nå, hvad byr Deres hotell på, mon Père?» spurte Père Fidelis, da vi stod i døren til det lille hus.

«Vann!» svarte verten i en alvorlig tone med en understrøm av sannhet.

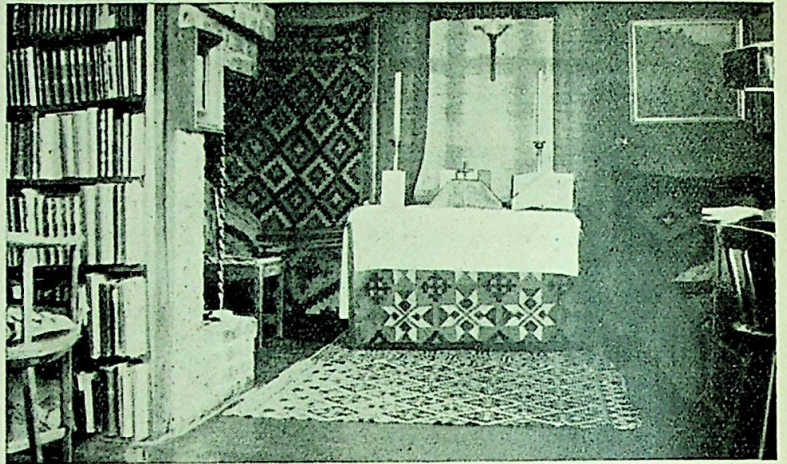
Men der blev sørget bedre for oss — — for i den næste time fant en recepsjon sted hvor sognebarna kom og hilste på Père Fidelis. Hver hadde en frivillig avgift med: en fisk, en fugl som var mager nok til å berolige Père Fideles' samvittighet, et egg eller to eller en bunt tarorøtter.

Den velkomne time nærmet sig, hvor vi skulde spise. Villige hender arbeidet, villige føtter hentet vann i kilden. Barn danset av glede foran kirkedøren under billedet av den hellige jomfru, hvis hode var prydet med en levende blomsterkrans. Skyggene blev mørke, stjernene glødet sterkere. Maten blev satt frem på det nakne bord og gjesten fikk en hel tallerken og et krus og den eneste skje — mens de to unge prester spiste av samme tallerken og var takknemlige og lykkelige.

Så hørte jeg noe om de to venners liv. De var født i en og samme by i Nord-Frankrike, hadde gått i samme skole, hadde tatt embedseksamen ved samme universitet, hadde begge elsket livet og dets dårskaper, var begge blitt rammet av sykdom som truet med døden og var sammen kommet ut av den mørke dal med forsettet å vie sin fremtid til det arbeid de nu

Maristpatrenes misjonsstasjon på de ny-hebridiske øer.

Alter forberedt til messe i norsk privathjem, langt fra kirke.

hadde. Deres barndomsvennskap blev inderligere med tiden og bar dem nu i dette land hvor løftet om fattigdom klang som en hån fordi omstendighetene berøvet dem alt overflødig og en hel del nødvendig.

«Lengter dere aldri hjem. Angrer dere aldri?» spurte jeg. «Nei, aldri!» svarte de. Og jeg tror dem. «Disse gamle folk er som foreldre og søstre, disse barn elsker vi som våre egne. Hvad kan vi forlange mer?»

Nei hvad kunde de forlange mer! Når regnet pisker på deres blottede hoder, når strømmene truer med å opsluke dem, når de utmattes på reiser, når de sulter, når de svekkes av fasten, når deres bønns intensitet gjør dem bleke — hvad mer kan de forlange i den retning? tenkte jeg.

Père Fidelis hoster og har litt feber — jeg kan se at hans legemskrefter holder på å svikte. Han sier: «Père Amabilis er en hel arkitekt: huset her har han bygget og det kan være lite nok — men en dag bygger han mig et hus, som kun er seks fot langt og så bredt!» — og Père Amabilis legger hånden på hans skulder for å få ham til å tie. Stakkars ham, når de leber tier for evig!

Hele befolkningen var sovnet før vi selv tenkte på hvilen — og så blev der strid om hvem som skulde sove i husets eneste seng. Det blev gjesten — for de andre var begge mine overordnede og jeg måtte lystre. Men jeg er takknemlig for at jeg ikke hadde hjerte til å sove godt — det vilde jeg aldri ha tilgitt mig selv når mine verter lå på bare gulvet med sine sadler som hodeputer. Og da jeg tidlig på natten våknet, satt de unge prester bøiet over sine breviar, for jeg hadde sinket deres andakt og nu kunde de endelig i fred gjøre sin plikt da det var umulig for dem å underholde mig allikevel.

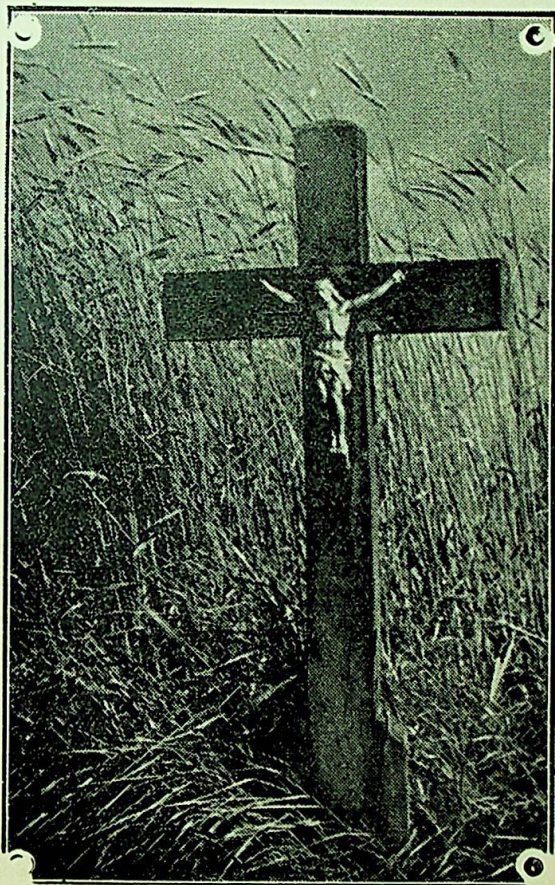
Så blev det morgen — og avreisens time slog. Den avreise var hård som døden — for vi får aldri hverandre å se mer — bladene på vårt velsignede trekløver blir spredt viden om. Sjøen var grå og frastøtende — dyrene sta, og et par ganger stanset jeg fortvilet midt i den stikkende sol og hadde lyst til å snu og begynne samværet forfra — men så forstod jeg at der her i livet kun gis noen få fullkomne opplevelser, og at disse glir forbi som en drøm. Og dette samvær var en slik drøm.

Nu ser jeg i tanken to skygger ferdes frem og tilbake i en ensom egn. Feber og hungersnød stanser dem ikke, kun elementene kan hindre deres valfarter. Når de kommer, lyder jub-

lende klokkelemt dem imøte — når de går, felles tårer. Der er fred hvor de ferdes. Uten frykt kjemper de mot smitte, og de lukker urene liks pestbefengte leber og øine. De hevet min sjel op over jordiske ting og et øieblikk svevet den trygt. Fra havets annen kyst vender mitt hjerte tilbake til dem. Atter lyder Angelus-klokkens blide klang ut over det store hav — atter nærmer jeg mig kapellet — der er friske graver på kirkegården, og man hører en klagende stemme be for en sjel som drar bort. Snart skal arbeide gjøres med åpne hender — snart skal disse foldes i bønn. Og snart vil nye apostler følge i sine brødres fotspor. —

Dette er lesningen om kirken på Sydhavsøene.

„Se, markene er hvite til høst —“

Veikrusifiks i Luxemburg.

Hvad er „Verdensanskuelse“?

Der tales så meget i våre dager om «verdensanskuelse» — ikke minst om «katolsk verdensanskuelse». Da mange mulig er i tvil om hvad som egentlig menes med denne definisjon skal vi forsøke å forklare det.

Man hevder at man må skjelne mellom en verdensanskuelse og den guddommelige tro. Verdensanskuelse og dens opståen er et helt verdslig anliggende. Verdensanskuelse er når et menneske fordyper sig i det skapte og søker å erkjenne det ved å danne sig en

samlet forestilling om det. Dette menneske er imidlertid selv et bestemt forgjengelig individ innenfor den forgjengelige verden: naturen og med den menneskeslekten historisk sett. Av grunner som nettop for katolikker burde være selvfølgelig, vil disse menneskets anstrengelser for å få et sluttet og forståelig verdensbillede ikke føre ham til ett, men til flere resultater. Med all sin forgjengelighet er menneskene meget forskjellige på grunn av sin rase- og historiearv og under innflytelse av sin sociale stilling — erkjennelsesmetodene skifter og forandres og hver enkelts personlige livsførsel gir forskjellige erfaringer fra andres erfaringer — — — der finnes altså muligheter for *mange* forskjellige livsopfattelser, altså verdensanskuelser, likeså sikkert som der kun finnes *én* katolsk tro. Den kinesiske katolikk ser, erkjenner, føler og fornemmer i mange viktige jordiske ting en annen «verden» enn vi — urkristendommen i Rom hadde den samme tro, men et annet «verdensbillede» enn vi — den spanske katolske Grande har en annen verdenserkjennelse og selvfølelse enn den irske katolikk. Den moderne naturvidenskap var for tredve år siden like så sikkert under en eller annen form en bestanddel av den dannede katolske verdensanskuelse, som at fortidens katolikker greiede tilværelsen uten den og som at dens krise nu begynner å bli en bestanddel av *vår* verdensanskuelse. Den ene sanne tro har et objektivt midtpunkt i den evige Guds åpenbarelser mens verdensanskuelsen, selv om den også omfatter troen, har sitt midtpunkt i menneskets personlige erfaring, som søker å bygge et verdensbillede på grunnlag av den evige Guds åpenbaringer og sine egne forgjengelige erfaringer og erkjennelser. Vi kan altså tale om katolsk verdensanskuelse, men vi må omhyggelig skjelne mellom denne og den katolske tro, fordi verdensanskuelsen er så problematisk.

I Tyskland kan således nu en katolikk utmerket hylde en nasjonalsocialistisk verdensanskuelse uten at man ut fra troen selv kan ha noen innvendinger mot det — hvis den går ut på å få en enhet over livet, et samlingspunkt. Det kan være god mening likefrem i å gi sin tids- og verdensfølelse et slikt politisk midtpunkt. Den nasjonalsocialistiske katolikk kan således godt hylde denne verdensanskuelse, når han i den ser sitt eget forsøk på i åpenbaringslys å få enhet over sin folke- og statsbevissthet. Ufor- enlig med den katolske tro er kun en sluttet verdensanskuelse, som utrykkelig, skjult eller offentlig vil tre i religionens og åpenbaringsens sted.

7 kikkerten.

Oslo har nylig hatt besøk av en utsending fra den tyske (lutherske) riksbiskop, en dr. Krumacher, som har uttalt sig til «Aftenposten» om de kirkelige forhold i Tyskland. I denne forbindelse fremkom han med meddelelser om katolisismens stilling som virket svært besynderlig og som sikkert vil vekke forbauselse hos hans landsmenn.

For det første fortalte han at katolikken i Tyskland optrer som politisk parti og inntil ifjor var representert i riksdagen. Det siste medfører riktighet, men som bekjent blev det katolske parti, det såkalte Centrum, oppløst ifjor.

I samme åndedrett tilføjet han at katolisismen i de siste femten år har kapslet sig inn i sig selv og er blitt fremmed for folket. At katolisismen er noget fremmed og ukjent for dr. Krumacher, det må man virkelig innrømme. Det fremgår nemlig av det syn på katolisismen som han gav uttrykk for: «En riktig katolikk ser livet bak klostermurene som det høieste ideal, mens vi går midt ut i livet.»

Denne uttalelse rører så megen enfoldighet at den kun gir plass for to muligheter: enten har dr. Krumacher hatt meget liten kontakt med katolikker eller også har han ringe evner til å danne sig objektive inntrykk av den katolske aktivitet i Tyskland, og av livets foreteelser i det hele tatt.

Det er unektelig vanskelig å få nogen mening ut av hans påstand om en politisk virksomhet som ytrer sig ved innkapsling, medmindre dr. Krumacher har villet si at det er bak klostermurene at katolisismen har øvet sin politiske aksjon i Tyskland i de siste femten år, d. v. s. i et tidsrum da Tysklands rikskansler mer enn en gang har tilhørt det katolske parti! Til disse religiøs-politiske kandestøperier kan vi derfor kun bemerke: Beste hr. doktor, dette må De lenger ut på landet med.

BOKANMELDELSER

Signe Greve Dal: «Dårens tale».
(Aschehoug & Co.)

Denne lille bok gir de viktigste etapper i en religiøs utvikling og er også ment som et oppgjør med den ortodokse Lutherdom. Skjønt boken har mange sympatiske trekk og inneholder adskillige almenyldige tanker, vil den neppe få stor betydning. Dertil er den i altfor høy grad et subjektiv vidnesbyrd.

Forfatterinnen bryr sig ikke om å formulere sin tro. Hun sier det uttrykkelig og tilføier at det vilde være et formastelig forsøk på å slå en endelig ramme om en uendelig Gud. Men det er i virkeligheten en intellektuell selvoppgivelse, som stemmer dårlig med vår natur som tenkende vesener. Selvom vi ikke kan gi eksakt uttrykk for Guds transcendentale vesen, så er det ikke nogen grunn til å undlate å søke uttrykk for vår overbevisning og vår tro. Den gjengse uvilje mot dogmatisk formulering gir religionen en skiftende og foreløpig karakter og berøver menneskene det faste holdpunkt de trenger i livets stormer og katastrofer. Kristus har gitt oss klare uttrykk for sitt intime liv, navnlig for sin enhet med Faderen og Ånden, uttrykk som kan lyse for oss og beskytte oss mot våre skiftende stemningers urolige strømninger. Å avvise den formulerte «lære» som anmassende, er vel dypest sett å innlate sig på en formulering som heller ikke er fri for anmasselse! De moderne bestrebelse på å finne frem til en dogmeløs kristendom, på å fastslå en kristen kjerne, løsrevet fra tradisjonen, er ikke noget annet enn å omskape kristendommen i nutidens idékrets og forestillinger. Og det

vil egentlig si at man søker evangeliets hjelp for å skaffe rett for sig selv og sine egne meninger.

Men den store oppgave i all religiøs orientering er nu en gang å nå frem til å erkjenne hvad Jesus selv har lært og hvad han vil vi skal gjøre. Den kristne kan ikke holde fast ved sine egne meninger, han må være disippel, d. v. s. innstille sig på å lære av Ham som er den eneste Herre og Mester, og som, da Han selv forlot denne verden, overlot til *apostlene* å fortsette sin gjening som lærer, idet de skulde lære alle folk det som Han hadde befalt. Ved den Kirke, som Kristus bygget på Petrus, klippen, er vi altså fremdeles Hans *disipler*, som mottar det evige livs ord. I «Dårens tale» treffer vi derimot som sagt en sikkert ærlig og velment, men helt «subjektiv» innstilling — og derfor «bygget på sand».

H. J. I.

H. D. T. Kiærulff: Kors og Kanoner. Pauluskredsens Skrifter. Kjøbenhavn 1934.

Dette, det annet hefte av Pauluskredsens Skrifter, gir en klar og lettlest fremstilling av spørsmålet om kristendommens forhold til krigen.

Forfatteren gir en utmerket oversikt over Kirkens stilling i tidens løp til dette vanskelige problem. På den ene side fremtrer krigen som et middel til rettshvedelse mellom statene, på den annen side har Kristus bragt inn i verden kjærlighetens evangelium. Som forkynner av dette evangelium har Kirken særlig i nyere tid av all sin makt støttet fredsarbeidet. Men fordi krigen ennå kan bli *rettens siste utvei* i denne verden har Kirken ikke kunnet fordømme all krig som urettferdig og utillatelig. De store kirkelærere St. Augustin og St. H. Thomas Aquina har opstillet bestemte betingelser som måtte være til stede for at en krig skulde være rettferdig og tillatelig. Med den moderne krigsteknikks utvikling som gjør krigen grusommere både for soldatene og civilbefolkningen blir det imidlertid meget vanskelig å rettferdiggjøre krigen. Og efter som de internasjonale institusjoner (råd og domstoler) vokser sig fastere og byr sterkere garantier for rettens hevvelse blir det absolutt tvilsomt om nogen ny krig kan bli berettiget. Ut fra dette syn har de senere paver talt strenge ord mot kaprustning og krevet katolikkenes tilslutning omkring arbeidet for verdens moralske avrustning.

Konklusjonen av det utmerkede lille hefte lyder:

«Stadig har Kirken kjempet sin kamp for å lære verden respekt for retten og et brodersinn der lider med alle lidende og overvinner urett med kjærlighet. I våre dager er den så nær ved å slutte sig til fredsvennenes ytterste fløi som ingensinne før.»

Snorre. (Gyldendal Norsk Forlag).

Sjelden behøver en bok så lite å anbefales som den, der er gjenstand for det energiske «gyldendalske» siste abonnementsinnbydelse: selveste Snorre — vår barndoms høitelskede eventyrbok, vår ungdoms opflammende heiteroman, våre senere års dypsindige kildekrift til menneskekunnskap og derved selverkjennelse. Det er en rekke av skikkelser som fra dens blader stråler oss imøte — lyse og mørke, gode og onde, store og små, modige og feige, hatefulle og elskende, herskende og tjenende — vi kjenner noe av oss selv igjen i dem alle og deres livskjebner er så allmenneskelige, at de har bud til oss som forbilleder og advarsler. Det er dette

urliv, som har gjort Snorre udødelig gjennom alle tider — gjennom en evig vekslen av smak og behag, av sed og skikk. Snorre grep dypere enn alle overflatestrømminger — og når nu professor Didrik Arup Seip og bibliotekar Anne Holtmark har iført den gamle skald moderne sprogdrakt, så er dette kun et nytt bevis på selve verkets evne til stadig fornyelse uten å miste noe av sin opprinnelige verdi. Det er et praktverk, *denne* gamle evig-unge Snorre — med sitt vakre smakfulle utstyr og sitt gode format som lar de klassiske tegninger av de første navn i norsk kunst komme helt til sin rett.

E. D.-V.

P. Chr. Asbjørnsen: «Huldre-Eventyr». Illustrert av Ridley Borchgrevink. (H. Aschehoug & Co.)

Og så får vi her atter et annet klassisk norsk storverk i ny utgave, nemlig de berømte «Huldre-Eventyr» som representerer folkefantasiens ypperste gjengivelse av naturinntrykk — fortidens menneskers særlige gave til å personifisere stemninger og følelser, opstått ved et intimt samliv med planter og dyr, vær og vind, sol og måne og stjerner, jord og vann, stener og duggerperler. Alle stemninger gav disse våre, ofte ensomboende og sig ensomfølede forfedre, kjød og blod og skapte derved en rekke fantasivesener med hele idéenes realitet og derfor uavhengig av tid og sted. Det var et storslagent arbeide Asbjørnsen gjorde ved å samle dem — det er et fortjenstfullt arbeide professor Knut Liestøl og lektor Jan Jørgen Alnæs har gjort ved å modernisere dem, men først og fremst er det ved denne utgave forlagets fortjeneste, at det har satt den begavede kunstner Ridley Borchgrevink til å illustrere dem. Hans helt realistiske måte å gjengi naturen på er parret med en fantasifull ynde i selve «streken», som betinger evnen til å kunne festne eventyrenes innerste tone helt overbevisende på det hvite papir. Derfor er det lykkedes for ham — og resultatet er like så morsomt som vakkert — like så elegant som vektig.

E. D.-V.

Hørhjemme: —

OSLO. Hans høiærverdighet biskopen kom tilbake fra utlandet lørdag og vil holde prekenen ved den hellige messe skjærtorsdag.

RETTELSE. Ved en beklagelig inkurie var frk. Paula Abry's navn uteglemt blandt de delegerte fra St. Olavs lokalledd av St. Olavsforbundet, som skal reise til landsmøtet i Bergen. Disse er altså hr. O. Andersen, frk. Paula Abry og frk. I. Carelius.

OSLO. St. Halvard lokalledd av St. Olavsforbundet avholdt generalforsamling søndag den 18. ds. Av styret møtte sogneprest Notenboom, formannen Dag Jensen, sekretæren frk. Paula Abry, kassereren frk. Else Solegård, suppleantene frk. Litthauer og hr. Hongslo. Iøvrig hadde møtet samlet praktisk talt fullt hus — av geistligheten var foruten kapellannen pater Boers, sogneprest Bzdyl og pater de Paepe til stede. Formannen bød velkommen med den katolske hilsen og Olavshymnen blev avsungen. Sekretæren opleste årsberetning og kassereren regnskapet, som begge blev vedtatt. Så skred man til valg av hele styret, som på grunn av sognets nye grenseregulering

gikk av in pleno. Til ny formann valgtes førstefullmektig hr. Ivar Ruyter, hvis valg hilstes med stormende applaus. Styrets øvrige medlemmer blev herr Bongart, fru Litthauer og den nuværende revisor frk. Astrid Seglem. Suppleanter fru Sørum og hr. Wilfred Fiale. Som delegerte til landsmøtet i Bergen valgtes herr Ruyter og fru Litthauer. Til revisor valgtes herr Hongslo. Med en vakker liten tale om St. Olavsforbundets mål og dets store ansvar overfor sin betydningsfulle oppgave, avsluttet Dag Jensen den offisielle del av møtet, hvorpå herr Barra bragte det avgåtte styre en hjertelig takk på alles vegne for den måte det hadde røkt sitt hverv på. Den nye formann holdt så på manges opfordring en liten tilfredsestale hvor han kom inn på St. Halvards skønne helgenskikkelse, som selvfølgelig står denne hans egen menighet særlig nær som innspirerende kraft. I hans ånd, som den hjelpende og opofrende Guds tjener skulde arbeidet skje. Etter denne anslående tale gikk man over til selskapelig samvær i de hyggeligste former.

OSLO. På Vår Frue Villa fant som vanlig St. Josefsdagen innklædningen av søstre sted. 4 postulanter tok sløret, 3 søstre avgav årsløftene og 4 de evige løfter. Det vakre kapell var festlig smykket med blomster og lys. Høitideligheten foretokes av provikaren, mgr. Irgens, i den fraværende biskops sted — med assistanse av pastor Ugen og pater Vanneufville. Søstrenes skønne sang og hele den gripende og ophøiede ceremoni gjorde som vanlig et dypt inntrykk på alle de tilstedeværende og mange varme og takknemlige bønner for de eldre og yngre, de gamle og de nye St. Josefsøstrene steg op fra hjertene og nedkalte himlens velsignelse over disse søstres kjærlige og opofrende virke blandt oss.

FREDRIKSSTAD. Fredag den 9. ds. avholdt den herværende avdeling av St. Olavsforbundet sin årlige generalforsamling i Foreningslokalet. Generalforsamlingen blev åpnet med unison avsyngelse av Olavshymnen, hvorefter formannen, herr Leo Müller, i valgte ordelag jnsket alle velkommen. Sogneprest Laudy kåserte over emnet: «Katolsk aksjon» idet han sterkt presiserte ønskeligheten og nødvendigheten av «legmannsapostolatet» — dets betydning for Kirken og dens vekst så vel som for den enkelte. Årsberetning og referat fra det 8de medlemsmøte blev oplet og godkjent, likesom generalforsamlingen gav decharge for regnskapet. Av årsberetningen fremgikk det at styret har arbeidet intenst og målbevisst i det forløpne år. Der er avholdt 7 styremøter samt 8 medlemsmøter og 3 menighetsfester, hvortil der har været god tilslutning såvel av medlemmer som av utenforstående. I særdeleshet har medlemsmøtene, som har været arrangert som foredrags- og kåseriaftener med etterfølgende selskapelig samvær, vunnet sympati og interesse blandt medlemmene. At den åndelige føde på disse møter på ingen måte står tilbake for den materielle, viser med all ønskelighet følgende oppgave over avholdte foredrag: «Reiseinntrykk fra Sovjet-Samveldet» med lysbilleder. «Den hellige Madonna av Kevlar». «Den engelske Høikirke» med lysbilleder. «Claude Debussy og Impresjonismen». «Rom, den evige stad», med lysbilleder. «Er pavedømmet av denne verden?» «Reklame». «Familien Ballin». «Nasjonalsocialismen og Kirken». Medlemsmøtenes forskjellige kåsører har alle som en på opfordring kåsert over emnet: «Hvorfor er man katolikk?» idet hver især

dog har variert spørsmålets form således at man gjennom besvarelsene har fått et meget allsidig syn på det for enhver katolikk så viktige spørsmål: «Hvorfor er, blir og forblir man katolikk». Fru konsul Backer rettet på vegne av medlemmene en varm takk til styret for dets interesserte arbeide i det forløpne år, idet hun uttalte håpet om at den store fremgang man sporet i året som gikk, måtte fortsette også inn i kommende sesong. Man gikk derefter over til valg. Styret stilte sine plasser til disposisjon, men blev av generalforsamlingen gjenvalgt med akklamasjon. Fr. Dröscher ønsket dog å fratre sin stilling som styremedlem av helbredshensyn, hvorfor hr. Johan Halvorsen enstemmig blev innvalgt. Styret har for kommende sesong følgende sammensetning: Hr. Leo Müller, formann. Hr. Joh. Olsen, viceformann. Hr. E. Berrum, sekretær. Hr. O. P. Olsen, kasserer. Hr. Joh. Halvorsen, styremedlem. Dessuten valgtes sogneprest Laudy og Backer jr. til revisorer, likesom Backer jr. blev opnevnt til referent for medlemsmøtene. Viceformannen, hr. Joh. Olsen, rettet på styrets og medlemmenes vegne en takk til formannen for den interesse han til enhver tid hadde vist like overfor foreningen, idet han pointerte at det arbeide som i det forløpne år var nedlagt fra styrets side i første og siste rekke skyldtes formannen. Derefter gikk man over til selskapeleg samvær.

Z. B.

FREDRIKSTAD. Den 27. februar oprant den årlige regnskaps dag for Fredrikstad St. Birgittaforening. Den godt besøkte generalforsamling avholdtes i Menighetslokalet under ledelse av formannen, fru konsul Andersen. Efter avsyngelsen av «Fryd dig, du himmeldronning prud» opleste formannen årsberetningen. Det har været holdt tre styremøter i det forløpne år og femten symøter med gjennomgående bra tilslutning; alle hender har flittig forarbeidet tøy til skolebarna, og i den senere tid også paramenter til kirken. I høst blev viceformannens forslag om å innskrenke møtenes antall vedtatt. Man håpet, at flere kom når foreningen bare hadde sammenkomster hver 14. dag, og at resultatet av vår utlodning derfor vilde bli omtrent det samme som hittil. Men våre forventninger er dessverre blitt skuffet, og kasserersken begynner allerede å sette et betenkelig ansikt op i den anledning. — I april arrangerte den energiske formann for vår innsamlingskomite, fru konsul Backer, en festlig aftenunderholdning i Menighetslokalet med rikholdig program. Hele inntekten tilfalt Birgittaforeningen. Siste skoledag før jul trakterte foreningen skolebarna med sjokolade og kaker, og hver enkelt fikk overrakt en liten julepakke. Ved menighetens juletreff tok vår forening en vemodig avskjed med mgr. Irgens. Og i februar har vi hilst vår nye åndelige rådgiver, pastor Laudy, velkommen. Pastoren har lovet av og til å holde kåserier på våre symøter over aktuelle emner, og alle gleder sig ved utsikten til nogen interessante aftener. Pastor Laudy har også foranlediget at hvert første møte i måneden herefter innledes med en andakt i kirken. Felleskommunioner har været avholdt en gang om måneden. Hittil har Birgittaforeningen bekostet skolebarnas fannpleie; men da kommunen har sløffet denne post på sitt budgett, faller den også bort for vårt vedkommende. Foreningen har som lovet ydet et bidrag til «N. K. K. F.»s utdannelsesfond og setter fremdeles en bøsse frem på sine møter for å samle nye summer inn til dette gode formål. Til sist sendte formannen en vennlig tanke til mgr. Irgens

med takk for all hans interesse for vår forening; likeledes takket hun priorinnen og det øvrige styre for godt samarbeide og søster Franciska, fordi hun alltid så utrettelig hjelper oss med anskaffelse av tøy til skolebarna. Efter at regnskapet var blitt godtkjent, gikk man til valg. Pastor Laudy anmodet forsamlingen om å gjenvelge samtlige styremedlemmer, da han det første år helst vilde samarbeide med gamle, prøvede krefter. — Styret blev derefter gjenvalgt med akklamasjon.

U. V. B.

PORSGRUNN. Søndag d. 18. mars om kvelden var menigheten i Porsgrunn innbudt til reorganisasjon av den bestående lokalforening av St. Olavsforbundet, som nu en tidlang dessverre hadde lagt i dvale. Formannen i St. Olavsforbundet, herr bankchef Parmann, Oslo, var nemlig i denne anledning kommet hit, og uventet mange var samlet til møtet. Herr Parmann gav en utmerket orientering om forbundets virksomhet før og nu, og han manet en hver katolsk mann og kvinne i Norge å slutte op om saken og ta et løft med til gode for det hele folk. Formannen, ordfører Wrioth, takket herr Parmann for foredraget og klargjorde nærmere de lokale forhold og de grunnlinjer som man nu mente å vilde følge. Man enedes om å innkalle til møte efter påsken. — Sognepresten, pastor Recktenwald, takket herr Parmann for besøket og de fremmøtte for den gledelige interesse. — Vi gjentar her vår varmeste takk til herr bankchef Parmann for hans elskverdighet å vilde være oss således behjelpelig. — Det falt jo slik at den følgende dag var St. Josefsfest, og på hvilken også vår sogneprest feirer sin navnedag. Før man fikk gå fra møtet — og til alles store overraskelse — kom skolebarna frem med en vakker og rørende, rytmisk deklamasjon som en hyldest til herr sognepresten. Herr Wright ga derpå i varme og takknemlige ord, uttrykk for den høiaktelse menigheten her føler for sin kjære sogneprest.

Herr pastor Recktenwald takket beveget til slutt for det gode som så uventet var blitt ham til del og fremholdt betydningen av fellesskapet mellem presten og menigheten.

I. H. K.

St. Olavs Forbunds Landsmøte

er i år henlagt til Bergen i Pinsen 20.—21. mai. Delegerte og Centralstyrets medlemmer reiser lørdag den 19. kl. 9 morgen fra Oslo, med ankomst lørdag aften kl. 9.20 til Bergen. De der ikke har privat inkvartering vil bli søkt samlet på ett hotell, og skal der søkes ordnet med rimelig forpleining for de der skal betale sitt opphold selv.

På grunn av gjentagne forespørsler kan meddeles at interesserte trossfeller der har lyst til å være med, kan få anledning hertil og vil også disse kunne gjøre regning med å få billetter til redusert pris, mot å innbetale billettens kostende Oslo—Bergen og retur, ialt kr. 38.20 til sekretæren: Honore L. Barra, Dronningensgt. 21 III — innen 30. april.

Hotellværelse vil også kunne bestilles, men må betales av deltagerne selv. Sekretæren står til enhver tid til tjeneste med opplysninger, ved henvendelse i telef. 24 426 i tiden 9—15 og efter kl. 19 telef. 80 949.

H. L. B.